పచ్చబంగీ

ఆ ఉదయమే నాగవల్లి పూనానుండి తిరిగి తండ్రిదగ్గరకువచ్చింది. నాగపూరు యూనివర్సిటీ ఇంటరు పరీక్ష తప్పిపోయిన తరువాత నాగవల్లి చాలా క్రుంగిపోయింది. ఆమె తనువల్లిక పచ్చదనము కోలుపోయినది. ఎప్పుడూ ఒకటే విచారము! పరీక్ష తప్పిపోవటము ఎంత అవమానకరమైన విషయము! ఆమె ఎన్నో కలలను గన్నది. తాను మొదటితరగతిలో ఉత్తీర్ణురాలవుతుందనీ - ప్రథమురాలుగానే రావచ్చుననీ తోటి విద్యార్థివి అధ్యాపకులూ తననెంతో అభినందిస్తారనీ ఎన్నో ఆలోచనలు పరీక్షఇచ్చిన దగ్గర నుండి ఆమెహృదయములో కెరటములు లేస్తూనే వచ్చాయి కాని .... ఏమిలాభము! ఆమె ఆశలన్నీ పరీక్షఫలితాలు వార్తాపత్రికలో వెలువడిన నాడు - ఆమె నంబరు అందులో కనబడకపోవటముతో - అడుగంటిపోయినవి!

ఆమె గదిలోనుంచి బయటికి రాలేక పోయింది. తన ముఖము ఎవరికీ చూపలేకపోయింది.

ఆమెకు అహర్నిశలు అదే దిగులూ విచారమూను. మనసు మళ్ళించుకోవాలని ఎన్నో పుస్తకాలు చదివిచూసింది. చెల్లెళ్ళకు తమ్ముళ్లకు బట్టలుకుట్టూ...వాళ్ళకు చదువుచెప్పాలని ప్రయత్నించింది. కాని ఆమెకు ఏదీ సాధ్యము కాలేదు.

ఆమెతండ్రి వరదరాజు ఆమెతోపాటు పరీక్ష పోయినందుకు విచారపడ్డాడు. ఆమె ఆవిధంగా అన్నమూ నీళ్లూ వర్జించి చింతా భరములో మునిగిపోవటము చూడలేక నాలుగు నెలలపాటు మేనమామదగ్గర పూనాలో ఉంటే కాస్త ఉత్సాహముగా ఉంటుం దన్న ఉద్దేశ్యముతో నాగవల్లిని పంపించాడు.

పూనా వెళ్ళిన రెండుమూడు దినాలపాటు క్రొత్తక్రొత్తగా ఉన్నా తరువాత ఆ ఊళ్ళో నాగవల్లికి బాగానే ప్రొద్దుజరిగింది. మేనమామ, అత్తయ్యా ఆమె మేధస్సుకు విశ్రాంతి లేకుండా చేశారు. పగలు మేనత్తతో గృహ కృత్యాలలో పాల్గొనేది. సాయంత్రము అయిదుకాగానే మేనమామ ఆఫీసునుంచి వచ్చి ఇద్దరినీ బయటికి తీసుకొనివెళ్లేవాడు. ఇటుఅటు తిరిగి మెల్లిగా సినిమాకు చేరుకునేవారు. రాత్రి ఏ పదిగంటలకో ఇల్లుచేరుకొని భోజనానంతరము, చూసివచ్చిన సినీమాలనుగురించి పార్కులను గురించి చర్చిస్తూ నిద్రపొయ్యేవారు.

అక్కడ ఉన్న నాలుగు నెలలలో నాగవల్లి ఆరోగ్యము బాగా అభివృద్ధి పొందింది. ఆమె తనూలత నవనవలాడ జొచ్చినది. మనిషిలో ఎప్పటివలె మంచి ఉత్సాహము కలిగినది. తప్పి పోయిన ఆమె పరీక్షసంగతి క్రమేణ మరచింది.

క్రొత్తగా తమ్ముడు పుట్టినట్లు ఉత్తరము వచ్చేవరకు ఆమెకు ఇంటిధ్యాసే కలుగలేదు. ఆమె మనసు తిరిగి గృహో

న్ముఖమై తలిదండ్రులమీదికి చిన్నచెల్లెళ్ల తమ్ముళ్ల మీదికి మరలింది.

బారసాలకు రమ్మని బావమరదికి వరదరాజు ఉత్తరము వ్రాశాడు. మేనమామకు సెలవుదొరకలేదని, నాగవల్లి ఒక్కతే ప్రయాణమయి వచ్చింది.

కొత్తపాప ముచ్చట తీరిన తరువాత తిరిగి కాలేజీచదువు మాట ఎత్తుతుందేమోనని వరదరాజు అనుకున్నాడు. కాని నాగవల్లి ఆ మాటే తలపెట్టలేదు. పూనానుండి తెచ్చుకున్న పుస్తకాలతోటీ-అత్తయ్య దగ్గర నేర్చుకున్న వింతవింత అల్లికలతోటీ కాలక్షేపము చేస్తున్నది.

* * * *

అవి హైదరాబాదు స్టేటు కాంగ్రెసుమీద ప్రభుత్వము ఆంక్ష పెట్టిన దినాలు. నాయకుల నియంతృత్వము క్రింద చాలా మంది ప్రభుత్వశాసనాన్ని ఉల్లంఘించి కారాగారశిక్షను పొందారు. చీమల బారువలె ఎడతెగకుండా కొంతకాలము జట్టులు జట్టులుగా కాంగ్రెసు వాదులు జైలుకు వెళ్లితేనే గాని కాంగ్రెసు బలము ప్రభుత్వానికి తెలియదని, నాయకులు ప్రజలలో చాలాతీవ్రముగా పరిబోధమూ, ప్రచారమూ కావించి సంచలనము కలిగిస్తూ వచ్చారు. అయితే ఇదంతా రహస్యంగానే జరుగుతూ వచ్చినది.

ఈ జట్టులలో కూడా పేరుపొందినవాళ్లు వచ్చినట్లయితే కాంగ్రెసుకు విలువ ఎక్కువగా ఉంటుందనీ, పెద్దలలోనే కాస్త కదలిక కలిగించాలనీ ఆ సంఘములోని యువక బృందానికి అభి

ప్రాయము కలిగింది. స్వాతంత్ర్యసమరములో నాయకు లనబడే వారు ముందుగా నడుముకట్టి బయలుదేరవలెనని యువకులు పట్టు పట్టారు. "మీరు ఫలానారోజున బయలుదేరవలసిన"దని ఆకాశ రామన్న ఉత్తరాలు వ్రాయటమూ కొంతమంది స్త్రీలచేత ప్రబో ధము చేయించటమూ ప్రారంభించారు.

ఆవేశములేని కార్యకర్తలూ, పూర్వాపరాలను ఆలోచించిన లౌకికులూ వీటినేమీ లక్ష్యము చేయలేదు.

ఉప్పొంగిపోతున్న ఉత్సాహముతో యువకబృందము కొంతమంది స్త్రీలను సమావేశపరచారు. అందరూ కలిసి ఒక తీర్మానము చేశారు. ఒక చీరె నాలుగేసి గాజులు పచ్చటి కాగిత ములో చుట్టి దానికి ఎర్రటి బొట్టుపెట్టి, వారి పట్టికలో ఉన్న సంఖ్యకు సరిపడే బంగీలను తయారు చేయించారు. మరునాడే చిరునామాదారులకు అందచేయాలని సంకల్పించి తగు ఏర్పాట్లు చేశారు.

మరునాడు ఉదయము ఏడుగంటలకల్లా రెండుమోటార్లలో స్త్రీజనము బయలుదేరింది. ఉత్సాహవంతులయిన విద్యార్థులు కొందరు ఈ సంఘములో చేరటము చూసి నాగవల్లికూడా చేరి పచ్చబంగీతో బయలుదేరింది.

నిర్దేశించిన ఇంటికి వెళ్ళటము, చిరునామాదారుని పిలిచి ఆ బంగీ చేతుల్లో పెట్టటము, ఆ బంగీ ఏమిటో వారు తెలుసుకొనే లోపలనే 'నమస్తే' అంటూ సెలవు పుచ్చుకుని కారు ఎక్కటము. ఈ విధంగా తొమ్మిది పదిగంటలయే సరికల్లా అందరి పనీ పూర్తి అయి నాగవల్లి ఒక్కతే మిగిలి పోయింది.

సుమారు తొమ్మిదిన్నర గంటలకు ఆమె వంతునకు వచ్చిన ఇంటి ముందర కారు ఆగింది. నాగవల్లి దిగి చీరె సవ రించుకుంటూ లోపలికి వెళ్లింది. బయట వరండాలో కళ్లజోడు ధరించిన ఒక యువకుడు కుర్చీలో కూర్చుని పేపరు చదువు కుంటున్నాడు.

నాగవల్లికి అతడు యజమానిగా తోచలేదు. కాని ఆమె సంకల్పము యజమానికే స్వయముగా యివ్వాలని. కనుక 'వారిని పిలువండి' అని ఆ యువకుని ఉద్దేశించి అన్నది.

"లోపల మాట్లాడుతున్నారు. మీరు కూర్చోండి. వారు వస్తారు" అంటూ ఆ యువకుడు కుర్చీ చూపించాడు.

నాగవల్లి మర్యాదగా 'సరే' నని కూర్చున్నది. కాని ఆమెకు ముళ్ళమీద కూర్చున్నట్లుగా ఉంది. ఎంతో పని ముందుపెట్టుకొని ఊరికే కూర్చున్నట్లుగా తోచింది. కాని యజమాని వచ్చే వరకూ కూర్చోవలసిందేనని నిశ్చయించుకున్నది కనుక, ఎప్పుడు ఆయన వస్తాడా - ఎప్పుడు బంగీ చేతులో పెట్తానా అని ఎదురు తెన్నులు చూస్తూ కూర్చుండిపోయింది.

ఇంతలో 'ఆ బంగీ ఏమిటండీ' అన్ని సామాన్య కౌతూ హలంతో ఆ యువకుడు ప్రశ్నించాడు.

దానితో నాగవల్లి అమాయకహృదయము ఉద్రేకించి ఆవేశపూరితమయి, "కాంగ్రెసు శంఖారావములు చెవినిబడిన తరువాతకూడా త్యాగముచేసి సమరములో పాల్గొనని నాయకులకు ఈ బంగీలను బహుమానముగా ఇస్తున్నాము. ఇందులో ఒక చీరె

గాజులజత ఉన్నాయి. సౌభాగ్యలక్షణమైన పసుపు కుంకుమ చిహ్నాలుగల ఈ బంగీలను స్వీకరించి ఆడదానివలె వాటిని ధరించి ఇండ్లలోనే ఉండమని మా సలహా" అంటూ జేవురించిన ముఖమును చేతిగుడ్డతో అద్దుకున్నది.

ఆ యువకుడికి మొదట ఆశ్చర్యమూ, తరువాత ఆపుకో లేని నవ్వూ కలిగాయి.

"స్త్రీ అబల కాదు, పురుషునితో అన్ని విషయాలలోనూ పోటీచేయగలదని సంచలనము జరుగుతూ ఉన్నది కదా. స్త్రీజాతి బాగా ఉన్నతస్థితికి వచ్చినట్లుగా మీ ఉనికి మీ విద్య చెప్తూనే ఉన్నాయి. అట్లాంటి ఈ రోజుల్లో స్త్రీలు ధరించే చీరెలోనూ గాజులలోను అబలాత్వ మెక్కడున్నదండీ? అందులో - స్త్రీలే స్వయముగా పురుషులకు ఇవ్వటములో - మీ స్త్రీజాతిని మీరే చిన్నచూపు చూస్తున్నారేమో నని నాకు తోస్తున్నది. బాగా ఆలోచించారా?" అంటూ వచ్చే నవ్వును పెదవులతోనే అణచి పెట్టాడు.

సన్నగా పొడుగ్గా ఉన్న నాగవల్లి తనువల్లిక జార్జెటు చీరెతో అలంకరింపబడి ఉన్నది. కనుబొమలకు నల్లటిరంగు-పెద వులకు ఎర్రరంగు వేసుకున్నది. చెంపలకు గులాబిరంగు పూసు కున్నది. పులిగోళ్ళవలె దీర్ఘములైన ఆమెచేతిగోళ్ళు ఎర్రటి రంగుతో - గోరింటాకును పెట్టుకొని కడుక్కున్నట్లుగాఉన్నాయి. ఎత్తుమడమల కాలిజోడు ధరించటమువల్ల ఆమె మరింత పొడ గరిగా చూపరులకు కనబడుతున్నది. ఆమె తనువల్లిక ఆ యువ కుడు వేసిన అడ్డుప్రశ్నలవల్ల రోషముతో ఊగిపోసాగింది.

ఈ అధునాతన జవ్వనిని చూసి - ఆమె తలపెట్టిన కార్య మును చూసి యువకుడు తిరిగి నవ్వడము మొదలు పెట్టాడు.

నాగవల్లికి రోషము ఎక్కువ కాజొచ్చినది. తక్కిన వాళ్లంతా చిరునామాదారుడు లేకపోయినా ఎవరికోఒకరికి యిచ్చి వేసి వాళ్లపనిని త్వరలో ముగించుకున్నారు. కాని తాను వాళ్లవలె ముభావంగా బంగీ యిచ్చివేసి రావటముగాని, లేక యింకెవరి కయినా యివ్వటముగాని చేయదలచుకోలేదు. తాను వచ్చినది నాయకులకు వీరావేశము కలిగించటానికీ-ఉద్రేకము కలిగించ టానికీను. ఆ విషయములో ముందు వెనుకలు చూడదలచు కోలేదు. ఆమె తన ధోరణిని ఏ మాత్రమూ తగ్గించు కోకుండా "వస్తే ఈ క్షణములో బయటికి రండి. లేకపోతే యిందులో ఉన్నవి ధరించండి" అంటూ చెమర్చిన ముఖమును మరొకసారి చేతి గుడ్డతో అద్దుకొన్నది.

యువకునికి నవ్వాగటమే లేదు!

"చీరె గాజులు ధరించిన స్త్రీలు పురుషులకంటె ఏమి తక్కువ? అన్నిటిలో మిన్నగానే ఉన్నారు కదండీ" నడుమ నడుమ నవ్వుతూ-ఒక్కొక్క మాటా అన్నాడు.

ఆమె ఈ మాటలలోని అర్థము గ్రహించే స్థితిలో లేదు!

'ఇతడెవరూ...అడ్డు ప్రశ్నలు వేస్తూ తనను నిలపదీసి అడగటానికి?' కోపాగ్నితో ఆమె దేహము ఒక్కసారి భగ్గు మన్నట్లయింది.

"ఈ బంగీలో ఉన్న వస్తువులను ధరించటానికి మీరే అర్హులుగా కనబడుతున్నారు. మీరే వీటిని ధరించండి" అంటూ

ఆ బంగీని ఆ యువకుని మీదికి విసరి వేసి, చరచర నడచి వెళ్ళి పోయింది నాగవల్లి.

ఆ యువకుని నవ్వు కారు బయలుదేరే వరకు నాగవల్లి చెవులలో రింగురింగు మంటూ ప్రతిధ్వనిస్తూనే ఉన్నది.

* * * * *

నాగవల్లి వరదరాజుకు ప్రథమపుత్రిక. కుమార్తె చదువు నిలిపి వేయగానే మంచి సంబంధ మొకటి చూసి, వివాహము చేయవలెనని సంకల్పించాడు.

లగ్నబలము లేకనో...కళ్యాణరేఖ బయట పడకనో... ఏ సంబంధమూ నచ్చక...నచ్చినది కుదరక....రెండు సంవత్స రాలు మనస్సు స్తిమితము తప్పి విసిగి వేసారి పోయాడు.

ఒక స్నేహితుడు ఏదో పనిమీద వచ్చి వరదరాజు కోరిన మీదట ఒక సంబంధము చూపించి వివరాలు తెలిపి పోయినాడు. వరుడు ఎం. ఎ., యల్.యల్. బి. ప్యాసయినాడట. రూపము చూడతగ్గదేనట. వరదరాజు వెంటనే వెళ్ళి పెండ్లి కుమారుని చూసి వచ్చి వధూవరుల చూపులకు ఏర్పాటు చేశాడు. వారిద్దరూ ఒకరికొకరు నచ్చినట్టుగానే ముసిముసి నవ్వులు నవ్వారు. అంతా సమ్మతించారు. కొద్దిగా ఉన్న భూవసతి వర నిర్ణయాని కేమీ అడ్డురాలేదు. వెంటనే జాతకాలు చూసి సిద్ధాం తులు ముహూర్తమేర్పాటు చేశారు.

సూత్రధారణ అయినతరువాత వధూవరులను లోపలికి తీసుకొనివెళ్లి ఫలహారము పెట్టున్నారు. అంతలో పెండ్లికొడుకు చెల్లెలు.

"అన్నయ్యా, కళ్ళజోడుతీసి యింకెంత సేపు కూర్చుంటావు? తలనొప్పిరాదూ? నేను తీసికొనిరానా?" అంటూ అతని దగ్గరకు వచ్చి కూర్చున్నది. ఆమె అన్నకు ముద్దుచెల్లెలు కావటమువల్ల అతనిని ఒక్క క్షణమైనా ఇతరులతో మాట్లాడనియ్యదు. అన్నిటికీ తానే ముందుగా సిద్ధమయ్యేది.

అతడు వధువు నొకసారి అపాదమస్తకమూ తిలకించి - చెల్లెలివైపు తిరిగి, 'ఇస్స్' అంటూ ముక్కు మీద వేలుపెట్టి నివారించాడు.

నాగవల్లి వరునిముఖము చూచి అర్థము కాక తలవంచుకున్నది.

"అరుణా! నా చిన్నసంచి ఒక్కసారి తెచ్చి యిస్తావూ? మంచిదానవు కదూ. ఒక్క క్షణములో తీసుకొని రావాలి" అంటూ చెల్లెలిని పంపాడు దానికోసము - వరుడు.

సంచిని పట్టుకొని మూడు అంగల్లో అరుణ అన్నను చేరింది. పెండ్లికొడుకు సంచిలో ఉన్న వస్తువుతీసి వధువు చేతికిస్తూ,

" 'మీరే వీటిని ధరించటానికి అర్హు'లంటూ నీవు ఆనాడు నాకు బహూమానము చేసిన పచ్చబంగీ యిదిగో. ఈ శుభసమయాన నేను ధరించనా? పోనీలే...ప్రేమపూర్వకముగా నీకు తిరిగి బహూమానము చేస్తాను. తీసుకో" అన్నాడు ఆమె ముఖముచూస్తూ.

నాగవల్లి తెల్లబోయింది. దానిని చూడగానే ఆమెకు ముచ్చెమటలు పోసినవి.

మూడు సంవత్సరాలనాడు నాయకులకు బహుమానాలుగా పంపిన పచ్చబంగీలవి!

"మీరు...మీరు...కళ్ళజోడు ధరించిన ఆ యువకులా!" అంటూ రెండుచేతులతో ముఖము దాచుకొన్నది నాగవల్లి.

ఆనాడు నిలువెల్లా ఆమెను రోషపూరితను కావించిన ఆ యువకుని నవ్వు...నేడు నాగవల్లిని నిలువెల్లా లజ్జింప చేసినదిని.